

บทที่ 7

สรุปและขอเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องกรเปรียบเทียบคุณค่าในด้านการศึกษาและการเลือกอาชีพระหว่างประชากรพุทธกับคาทอลิกทำการศึกษาจากชุมชนคาทอลิกในตำบลท่าซาม อำเภอสามพราน นครปฐม จำนวนครัวเรือนที่ทำการศึกษารวมทั้งสิ้น 200 ครัวเรือน โดยเปรียบเทียบกับชุมชนพุทธ 5 ตำบล คือ ตำบลไร่จึง ตำบลบางเตย ตำบลบางกระตึก ตำบลทรงคนอง และตำบลหอมเกร็ด จำนวนครัวเรือนที่ศึกษา 204 ครัวเรือน อาชีพหลักของกลุ่มพุทธคือ อาชีพทำสวนผลไม้ เช่น สมโอ กลวยหอม และสวนผัก ส่วนของกลุ่มคาทอลิกคือ อาชีพเลี้ยงหมู ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ของกลุ่มพุทธเป็นเพศชาย สำหรับกลุ่มคาทอลิกปรากฏว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่ของผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มพุทธก็อยู่ในกลุ่มอายุไม่เกิน 44 ปี และกลุ่มอายุ 45 ปีขึ้นไปมีอัตราส่วนรอยใกล้เคียงกัน สำหรับกลุ่มคาทอลิกผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุไม่เกิน 44 ปี

ในด้านระดับการศึกษา ปรากฏว่าส่วนใหญ่ของทั้ง 2 กลุ่มมีการศึกษาแค่ ป.4 หรืออ่านออกเขียนได้ แต่ไม่มีประกาศนียบัตรจากโรงเรียน อัตราส่วนรอยของผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า ป.4 ในกลุ่มพุทธมีอยู่สูงกว่ากลุ่มคาทอลิกเล็กน้อย ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งกลุ่มพุทธและคาทอลิกที่ให้สัมภาษณ์จะอยู่ในกลุ่มรายได้ระหว่าง 10001-30000 บาทมากกว่ากลุ่มรายได้อื่น กลุ่มคาทอลิกที่มีรายได้ตั้งแต่ 30001 บาทต่อไป มีอัตราส่วนรอยสูงกว่ากลุ่มพุทธมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีรายได้ตั้งแต่ 50001 บาทต่อไป เมื่อคำนึงถึงความพอเพียงของรายได้ ปรากฏว่า กลุ่มคาทอลิกมีปัญหาในด้านความไม่พอเพียงของรายได้สูงกว่ากลุ่มพุทธ ถึงแม้ว่าผู้มีระดับรายได้สูงจะมีจำนวนมากกว่ากลุ่มพุทธก็ตาม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาชีพเลี้ยงหมูซึ่งเป็นอาชีพหลักของกลุ่มคาทอลิกเป็นอาชีพที่ต้องลงทุนสูง และมีการเปลี่ยนแปลงในด้านการค้าอยู่เสมอ ซึ่งปัญหาความไม่พอเพียงของรายได้ อาจมีผลถึงความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพ จึงทำให้อัตราส่วนรอยของผู้ที่ยังไม่มีความมุ่งหวังในด้านทั้งสองที่แน่นอน มีอยู่สูงกว่ากลุ่มพุทธ

อาจกล่าวได้ว่าประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่มคาทอลิกยังไม่มี ความ

มุ่งหวังในด้านการศึกษสำหรับบุตรที่แน่นอนในขณะที่กลุ่มพุทธส่วนใหญ่ระบุระดับการศึกษาที่ตนต้องการให้บุตรได้รับเอาไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบจำนวนร้อยละของผู้ที่ต้องการให้บุตรเรียนเพียงแคภาคบังคับ ป.4-ป.7 กับผู้ที่ต้องการให้บุตรเรียนสูงขึ้น โคนแกตั้งแต่ ม.ศ.3 ขึ้นไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มพุทธและคาทอลิกมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนให้บุตรของตนเรียนสูงขึ้นไปมากกว่าที่จะให้เรียนเพียงแคภาคบังคับ

ระดับการศึกษาที่มีผู้นิยมที่จะให้บุตรชายได้ศึกษาถึงมากที่สุดทั้งในกลุ่มพุทธและคาทอลิกคือการศึกษาสูงขึ้นมหาวิทยาลัย รองลงมาคือผู้ที่ตอบว่าต้องการให้เรียนเพียงแคภาคบังคับ ป.4-ป.7 ทางด้านบุตรหญิงทั้งกลุ่มพุทธและคาทอลิกที่ต้องการให้เรียนเพียงแคภาคบังคับ ป.4-ป.7 มีมากกว่าผู้ที่เลือกตอบระดับอื่นทั้งหมด ระดับการศึกษาชั้นฝึกหัดครูมีผู้เลือกตอบรองลงมาสำหรับบุตรหญิงกลุ่มพุทธ สำหรับกลุ่มคาทอลิกระดับการศึกษาที่มีผู้เลือกตอบรองลงมาจาก ป.4-ป.7 คือชั้นมหาวิทยาลัย

อัตราส่วนร้อยละของผู้ที่นิยมที่จะให้บุตรชายเรียนถึงชั้นมหาวิทยาลัยมีอยู่ใกล้เคียงกันมากระหว่างกลุ่มพุทธกับคาทอลิก สำหรับผู้นิยมจะให้บุตรหญิงเรียนเพียงแคภาคบังคับ ป.4-ป.7 นั้นกลุ่มพุทธมีผู้เลือกตอบดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มคาทอลิกเล็กน้อย

ในกลุ่มพุทธผู้ที่มีความมุ่งหวังจะให้บุตรชายศึกษาในระดับต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ ม.ศ.3 จนถึงชั้นมหาวิทยาลัยมีเหตุผลที่สำคัญคือเพื่อให้มีความรู้ไปหางานทำเลี้ยงตัว รองลงมาคือทำให้ก้าวหน้าอนาคตดี ผู้ที่ต้องการให้บุตรชายเรียนเพียงแคภาคบังคับ ป.4-ป.7 ให้เหตุผลว่าไม่แน่ใจในสติปัญญาของบุตรและปัญหาเรื่องทุน ส่วนกลุ่มคาทอลิกก็มีเหตุผลคล้ายกับกลุ่มพุทธ

สำหรับบุตรหญิงกลุ่มพุทธที่ต้องการให้บุตรหญิงเรียนเพียงแคภาคบังคับมีเหตุผลสองประการคือ ไม่แน่ใจในสติปัญญาความสามารถของบุตรประการหนึ่ง และเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่บุตรหญิงจะต้องเรียนมากอีกประการหนึ่ง สำหรับผู้ที่ต้องการให้บุตรหญิงเรียนสูงขึ้นไปถึงแต่ผู้ต้องการให้เรียนถึงชั้น ม.ศ.5 จนถึงชั้นมหาวิทยาลัยให้เหตุผลว่าเพื่อให้บุตรหญิงได้มีความรู้ไปหางานทำเลี้ยงตัวได้ สำหรับผู้ที่ต้องการให้เรียนถึงชั้นมหาวิทยาลัยให้เหตุผลที่จืดว่าสำคัญคือเห็นว่าทำให้ก้าวหน้าอนาคตดี

กลุ่มคาทอลิกที่ต้องการให้บุตรหญิงเรียนเพียงแคภาคบังคับ ป.4-ป.7 และ

ม.ศ.3 ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าไม่มีความจำเป็นสำหรับบุตรหญิงที่จะต้องเรียนให้สูงกว่านี้ สำหรับผู้ที่ต้องการให้เรียนสูงขึ้นไปตั้งแต่อาชีวศึกษา ปริญญาตรี จนถึงชั้นมหาวิทยาลัย ให้เหตุผลว่าการให้บุตรหญิงได้มีความรู้ไปหางานทำเลี้ยงตัวได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มศาสนาส่วนใหญ่มีความเห็นวาระคัมการศึกษที่จำเป็นสำหรับเด็กสมัยปัจจุบันคือการศึกษตั้งแต่ระดับ ม.ศ.3 ขึ้นไปจนถึงชั้นมหาวิทยาลัย มีผู้ตอบจำนวนน้อยมากทั้ง 2 กลุ่มศาสนา ที่ยังคงเห็นว่าการศึกษาเพียงแคภาคบังคับเป็นสิ่งเพียงพอสำหรับความก้าวหน้า ระดับการศึกษาที่มีผู้เลือกตอบมากที่สุดว่าจำเป็นสำหรับความก้าวหน้าของเด็กในสมัยปัจจุบันคือ ชั้น ม.ศ.3

ส่วนใหญ่ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งกลุ่มพุทธและคาทอลิกเห็นว่าการศึกษถึงชั้นมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะกลุ่มคาทอลิกมีความเห็นดังกล่าวอยู่มากกว่ากลุ่มพุทธทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่าจะเป็นผลดีกับตัวเอง มีความรู้ดี ทันโลก ทำให้ออกงานอาชีพดีกว่าการทำงานที่ต่ำกว่าการทำเกษตรกรรม

ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการศึกษา ปรากฏว่าส่วนใหญ่ของทั้ง 2 กลุ่มมีความเข้าใจอย่างเดียวกันคือเห็นว่าการมีการศึกษา ทำให้มีความรู้หางานทำได้เลี้ยงตัวรอด เป็นคนฉลาดมีไหวพริบทันคน ข้อแตกต่างในด้านความเห็นของกลุ่มพุทธและคาทอลิกอยู่ที่กลุ่มหลังเห็นจากการศึกษาทำให้รู้จักกิจกรรมารยาทในการเข้าสังคมซึ่งมีผู้ให้ความเห็นดังกล่าวมากเป็นอันดับรองลงมาจากเหตุผลที่ว่า ทำให้มีความรู้หางานทำได้เลี้ยงตัวรอด ในขณะที่กลุ่มพุทธจำนวนน้อยมากเห็นว่าเหตุผลดังกล่าวมีความสำคัญ จึงเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่ากลุ่มคาทอลิกมีความตื่นตัวมากกว่ากลุ่มพุทธในการที่จะใช้การศึกษาเป็นบันไดในการเขยิบฐานะทางสังคม โดยเห็นว่าการมีมารยาทดีจะทำให้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมที่มีสถานะภาพสูงกว่า เมื่อพิจารณาความมุ่งหวังทางด้านการศึกษาจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และเพศของผู้ให้สัมภาษณ์ศึกษาจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยเป็นระดับที่มีผู้ตอบมากที่สุด ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งเพศชายและหญิงต้องการให้บุตรชายได้รับการศึกษาจนถึงขั้นนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกกลุ่มอายุมีความมุ่งหวังไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาของ

ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่มีส่วนในการกำหนดความมุ่งหวังในระดับนี้ เพราะทั้งผู้จบเพียง ป.4 และสูงกว่า ป.4 แต่ไม่เกิน ม.ศ.3 นิยมการศึกษาชั้นนี้มากที่สุดในฐานะทางเศรษฐกิจยกเว้นผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 10000 บาทต่อปีเพียงกลุ่มเดียวที่ไม่นิยมการศึกษาระดับนี้ แต่ผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 10001 บาทต่อปีขึ้นไปนิยมให้บุตรชายได้รับการศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัยมากกว่าระดับอื่นทั้งหมด

สำหรับกลุ่มคาทอลิกก็เช่นเดียวกันกับกลุ่มพุทธที่นิยมที่จะให้บุตรชายได้รับการศึกษาดังชั้นมหาวิทยาลัยมากกว่าระดับอื่น ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งเพศชายและหญิงต่างก็มีความมุ่งหวังไม่แตกต่างกันในด้านความมุ่งหวังในกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่จบ ป.4 และกลุ่มที่จบสูงกว่า ป.4 แต่ไม่เกิน ม.ศ.3 ส่วนใหญ่ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่นิยมให้บุตรชายได้เรียนถึงชั้นมหาวิทยาลัยมักเป็นผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 30001 บาทต่อปีขึ้นไป

ในด้านความมุ่งหวังทางการศึกษาสำหรับบุตรหญิง ปรากฏว่ากลุ่มพุทธนิยมที่จะให้บุตรหญิงเรียนเพียงแคภาคบังคับ ป.4-ป.7 มากที่สุด การศึกษาดังชั้นฝึกหัดครูและชั้นมหาวิทยาลัยมีผู้เลือกตอบรองลงมา ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ต้องการให้บุตรหญิงเรียนเพียงภาคบังคับ ป.4-ป.7 เป็นที่นิยมของทั้งผู้ตอบเพศหญิงและชาย ในทั้งกลุ่มอายุไม่เกิน 44 ปี และกลุ่มอายุ 45 ปีขึ้นไป กลุ่มที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และกลุ่มที่รับแค่ ป.4 มีความมุ่งหวังอย่างเดียวกัน และจะเป็นกลุ่มที่มีรายได้ไม่เกิน 30000 บาทต่อปี

กลุ่มพุทธที่ต้องการให้บุตรหญิงเรียนสูงถึงชั้นมหาวิทยาลัย จะเป็นผู้ให้สัมภาษณ์เพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเฉพาะผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มอายุ 45 ปีขึ้นไป มีการศึกษาสูงกว่า ป.4 และส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 30001 บาทต่อปีขึ้นไป

สำหรับบุตรหญิงกลุ่มคาทอลิกซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการที่จะให้เรียนเพียงแคภาคบังคับ ป.4-ป.7 มากกว่าระดับอื่น ส่วนมากจะเป็นผู้ให้สัมภาษณ์เพศหญิงมากกว่าเพศ

ชาย ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้บุตรหญิงเรียนเพียงระดับนี้ ส่วนมากอยู่ในกลุ่มอายุไม่เกิน 44 ปี มีการศึกษาไม่เกิน ม.ศ.3 ซึ่งหมายถึงว่าเกือบทุกกลุ่มการศึกษาของผู้ให้สัมภาษณ์ และส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มรายได้ไม่เกิน 50000 บาทต่อปี ซึ่งก็เป็นส่วนใหญ่ของผู้ให้สัมภาษณ์ของกลุ่มคาทอลิกอีกเช่นกัน ผู้ที่นิยมจะให้บุตรหญิงเรียนถึงชั้นมหาวิทยาลัยจะเป็นผู้ให้สัมภาษณ์เพศชายมากกว่าเพศหญิง อยู่ในกลุ่มอายุ 45 ปีขึ้นไป และน่าจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า ม.ศ.3 เพราะส่วนใหญ่ของผู้ที่มีการศึกษาดังแต่ ม.ศ.3 ลงไปนิยมที่จะให้บุตรหญิงเรียนเพียงแคภาคบังคับ ป.4-ป.7 และเป็นผู้ที่มีรายได้สูงมากคือตั้งแต่ 50001 บาทต่อปีขึ้นไป

อาชีพที่กลุ่มพหุนิยมให้บุตรชายทำมากที่สุดคืออาชีพรับราชการ รองลงมาคือทหาร ตำรวจ ทั้งนี้ให้เหตุผลว่าอาชีพรับราชการมีความมั่นคงและสบายในขั้นปลายส่วนอาชีพทหาร ตำรวจ เป็นอาชีพที่มีเกียรติมีหน้ามีตา อาชีพที่นิยมให้บุตรหญิงทำมากที่สุดคืออาชีพครู โดยให้เหตุผลว่า เป็นอาชีพที่เปิดโอกาสให้ได้ช่วยเหลือคนอื่น เป็นงานเบาใจแต่สมอง และอยู่ไกลบ้านไม่ต่องเป็นหวง รองลงมาคือทำสวน เพราะเป็นอาชีพที่ทำอยู่แล้ว

กลุ่มคาทอลิกนิยมให้บุตรชายทำอาชีพช่างฝีมือมากที่สุด รองลงมาคืออาชีพแพทย์ โดยให้เหตุผลว่าอาชีพทั้งสองเป็นอาชีพที่รายได้ดี สำหรับบุตรหญิงได้แก่อาชีพครู โดยเห็นว่าเป็นอาชีพที่อยู่ไกลบ้าน เด็กสนใจที่จะทำ รองลงมาคือตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย ทั้งนี้เพราะอาชีพนี้เป็นอาชีพที่อยู่ไกลบ้าน เด็กมีความสนใจ ซึ่งเป็นเหตุผลเดียวกับอาชีพครู

กลุ่มคาทอลิกมีอัตราส่วนรอยของผู้ที่ยังไม่มีความมุ่งหวังในคานการเลือกอาชีพที่แน่นอน ซึ่งได้แก่ผู้ที่ตอบว่าแล้วแต่เด็กจะเลือกสูงกว่ากลุ่มพุทธ แต่อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มทางระบุมความมุ่งหวังในคานการเลือกอาชีพเอาไว้อย่างชัดเจนทั้งกลุ่มพุทธ และคาทอลิกมีความโน้มเอียงที่จะสนับสนุนให้บุตรทั้งชายและหญิงของตนได้ทำอาชีพที่แตกต่างออกไปจากอาชีพเดิมที่ตนทำอยู่คืออาชีพทำสวนและเลี้ยงสุกร

กลุ่มพหุนิยมที่จะให้บุตรชายทำอาชีพที่ในสายตาของผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่ามีความมั่นคง มีเกียรติ เป็นงานเบา หรืออีกนัยหนึ่งเป็นอาชีพที่มีสถานะภาพทางสังคมสูงกว่าอาชีพทำสวน ซึ่งได้แก่อาชีพรับราชการ ทหาร ตำรวจ ครู แพทย์ เป็นต้น ทางด้านบุตรหญิงก็เช่นเดียวกัน ความนิยมในอาชีพครู แพทย์ พยาบาล รับราชการ เมื่อรวมกันแล้วมีอยู่สูงกว่า

อาชีพทำสวนมาก

ในกลุ่มคาทอลิกที่เหมือนกันที่ไม่นิยมจะใหญ่ครอบครัว ทำอาชีพเลี้ยงสุกร แต่จะนิยมอาชีพรายได้คืออย่างอื่น คือ ข่างฝีมือ และอาชีพแพทย์ อาชีพรับราชการ ทหารตำรวจ ไม่นิยมนักสำหรับบุตรชาย สำหรับบุตรหญิงกลุ่มคาทอลิกไม่นิยมที่จะให้ทำอาชีพเลี้ยงสุกรนัก เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพครู คัดเย็บเสื้อผ้าเสริมสวยสำหรับอาชีพแพทย์ พยาบาล และรับราชการ เป็นที่นิยมน้อยมากเมื่อเปรียบกับบุตรหญิงของกลุ่มพุทธ

เมื่อพิจารณาถึงความมุ่งหวังทางด้านการศึกษา และความมุ่งหวังในด้านการเลือกอาชีพ ปรากฏว่าความมุ่งหวังทั้งสองด้านมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือในกลุ่มพุทธผู้ที่ต้องการให้บุตรชายเรียนอาชีวศึกษาก็มีความหวังที่จะให้ไปทำอาชีพช่างฝีมือผู้ที่ต้องการให้เรียนฝึกหัดครูก็ต้องการให้ไปทำอาชีพครู ผู้ที่ต้องการให้เรียนถึงชั้นมหาวิทยาลัย และ ม.ศ.5 ก็หวังที่จะให้ทำอาชีพรับราชการมากที่สุด ส่วนผู้ที่ต้องการให้บุตรชายเรียนเพียงภาคบังคับ ป.4-ป.7 ก็หวังที่จะให้บุตรชายทำสวนในภายหลัง

ในกลุ่มคาทอลิกผู้ที่ต้องการให้บุตรชายเรียนถึงชั้นมหาวิทยาลัยต้องการให้ไปทำอาชีพแพทย์มากที่สุด ผู้ที่ต้องการให้เรียนอาชีวศึกษา ม.ศ.3 และภาคบังคับป.4-ป.7 ต่างมีความมุ่งหวังอย่างเดียวกัน คือ ต้องการให้ไปทำอาชีพช่างฝีมือมากที่สุด

สำหรับบุตรหญิง กลุ่มพุทธผู้ที่ต้องการให้เรียนเพียงแค ป.4-ป.7 ต้องการที่จะให้บุตรไปทำอาชีพทำสวน คัดเย็บเสื้อผ้า ผู้ที่ต้องการให้เรียนฝึกหัดครูก็ต้องการให้ไปเป็นครู ผู้ที่ต้องการให้เรียนถึงชั้นมหาวิทยาลัยซึ่งส่วนใหญ่ต้องการให้ไปเป็นครูมากที่สุดรองลงมาได้แก่รับราชการ แพทย์ และอื่น ๆ

อาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่กลุ่มพุทธนิยมให้บุตรชายทำมากที่สุดทั้งกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เพศชายและหญิง และจะอยู่ในกลุ่มอายุไม่เกิน 59 ปี มีระดับการศึกษาไม่เกิน ป.4 อยู่ในหกกลุ่มรายได้ อาชีพทหารตำรวจผู้ให้สัมภาษณ์เพศชายนิยมให้บุตรชายทำอาชีพนี้มากกว่าผู้ให้สัมภาษณ์หญิง นอกจากนี้กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์อายุ 60 ปีขึ้นไป กลุ่มการศึกษาสูงกว่า ป.4 แต่ไม่เกิน ม.ศ.3 ก็ต้องการให้บุตรชายทำอาชีพนี้มากที่สุดด้วย

อาชีพช่างฝีมือเป็นอาชีพที่กลุ่มคาทอลิกอยากจะให้บุตรชายทำมากที่สุดทั้งผู้ที่เป็นเพศชายและหญิง ผู้ที่นิยมอาชีพนี้จะอยู่ในทั้งกลุ่มอายุ 45 ปีขึ้นไป และ 44 ปีลงมา มีการ

มีการศึกษาถึงชั้น ป.4 และมีรายได้อยู่ในวง 10001 - 50000 บาทต่อปีเป็นส่วนใหญ่ อาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่ผู้ให้สัมภาษณ์เพศชายนิยมใ้บุตรชายทำมากกว่าผู้ตอบเพศหญิง และเป็นที่ยอมรับมากเท่ากับอาชีพช่างฝีมือ ผู้ที่นิยมอาชีพนี้ ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มอายุ 44 ปี ทั้งผู้ที่มีความรู้เพียง ป.4 และสูงกว่าแต่ไม่เกิน ม.ศ.3 และส่วนมากมักจะเป็นผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 10000 บาทต่อปี

อาชีพครูเป็นอาชีพที่กลุ่มพหุนิยมใ้บุตรหญิงทำมากที่สุดทั้งผู้ตอบเพศชายและหญิง ทุกกลุ่มอายุ กลุ่มการศึกษา และกลุ่มรายได้ ไม่มีความแตกต่างกันในด้านการศึกษา อาชีพครูว่าเป็นอาชีพที่เหมาะสมที่สุดสำหรับบุตรหญิง

ในกลุ่มคาทอลิก อาชีพครูเป็นอาชีพที่ผู้ให้สัมภาษณ์ใ้บุตรหญิงทำมากที่สุด ทั้งกลุ่มผู้ตอบเพศชายและเพศหญิง ในทุกกลุ่มอายุของผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้งในกลุ่มผู้ที่มีความรู้แค่ ป.4 และไม่เกิน ม.ศ.3 และในทุกกลุ่มรายได้ของผู้ให้สัมภาษณ์

จากการวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มพหุส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังที่แน่นอนในด้านการศึกษา และมีแนวโน้มว่าบุตรทั้งชายและหญิงจะได้รับการศึกษาสูงขึ้นกว่าที่พ่อแม่ได้รับ กล่าวคือ ส่วนใหญ่ของผู้ให้สัมภาษณ์มองเห็นความสำคัญของการศึกษา และจะใ้บุตรใ้รับการศึกษามากกว่าเพียงแค่ภาคบังคับ ส่วนใหญ่จะใ้ใ้รับการศึกษาคั้งแต่ ม.ศ.3 ขึ้นไป ทั้งชายและหญิง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ให้สัมภาษณ์ใ้ใ้เห็นว่าการใ้บุตรของตนจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันจะต้องเป็นผู้ใ้การศึกษาที่สูงกว่าคนรุ่นก่อน และใ้ใ้ตระหนักว่าการจะมีอาชีพที่ดีกว่าที่พ่อแม่ทำอยู่นั้นจะต้องผ่านการศึกษารอบรอมจากสถาบันการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นกว่าแต่ก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบุตรชายซึ่งจะต้องไปเป็นผู้ใ้หน้าครอบครัวต่อไป กลุ่มพหุจึงสนับสนุนใ้ใ้ใ้เรียนถึงชั้นมหาวิทยาลัยมากกว่าระดับการศึกษาในระดับอื่น และเนื่องจกกลุ่มพหุยึดใ้ใ้ใ้ความมั่นคง ความสบายใ้ใ้ใ้กลายเป็นเกณฑ์สำคัญในการเลือกอาชีพจึงนิยมอาชีพรับราชการมากที่สุด

สำหรับบุตรหญิงกลุ่มพหุนั้นถึงแม้เมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษาที่ผู้ตอบมากที่สุดกับระดับการศึกษาอื่นแล้วพบว่าระดับภาคบังคับ ป.4-ป.7 มีผู้ตอบมากที่สุดก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาผู้ตอบการศึกษาในระดับสูงตั้งแต่ ม.ศ.3 ขึ้นไป จะพบว่าส่วนใหญ่บุตรหญิงกลุ่ม

พุทธจะได้รับการสนับสนุนให้ไต่เต้าเรียนสูง ขึ้นกว่าเพียงแค่อากบ้งคัม ป.4-ป.7 แสดงให้เห็นว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงข้างแล้ว ในทัศนคติที่ว่าบุตรหญิงไม่ควรเรียนหนังสือให้มาก ควรอยู่กับ เหย้าเฝ้ากับ เรือนอย่างที่เคยเป็นมาในอดีต กลุ่มพุทธ เริ่มมองเห็นความสำคัญในการศึกษาสำหรับบุตรหญิง เกือบมากเท่ากับบุตรชาย แต่ยังไม่เท่าบุตรชาย ทั้งนี้ จะเห็นได้จากจำนวนรอยละของผู้ที่จะให้บุตรหญิงเรียนถึงชั้นมหาวิทยาลัยยังมีต่ำกว่าบุตรชาย

สำหรับแนวโน้มในการเลือกอาชีพได้ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กลุ่มพุทธต้องการให้บุตรหญิงมีบทบาทในสังคมภายนอกครัวเรือนมากขึ้น แทนที่จะทำงานอยู่แต่ในบ้านหรือทำสวนอย่างพอมแม กลุ่มพุทธกลับสนับสนุนให้บุตรหญิงได้ทำงานที่มีสถานะภาพสูง ขึ้น แทนที่จะเป็นงานที่ใช้แรงกาย หรือใช้ความชำนาญจากฝีมือ บุตรหญิงกลุ่มพุทธได้รับการสนับสนุนที่จะให้มีโอกาสฝึกหัดมากที่สุด โดยเห็นว่าอาชีพนี้มีคุณสมบัติที่เป็นที่พึงใจกลุ่มพุทธหลายอย่างได้แก่การเปิดโอกาสให้ใครช่วยเหลือคนอื่น งานเบาใช้แค่สมอง และอยู่ไกลบ้านไม่คงเป็นห่วง การที่กลุ่มพุทธพินัยให้บุตรหญิงทำอาชีพหัดมากที่สุด นอกจากแสดงให้เห็นความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหวังทางการศึกษาและการเลือกอาชีพแล้ว ยังแสดงให้เห็นว่ากลุ่มพุทธยังมีความเชื่อวาทถึงแม้ว่าบุตรหญิงควรจะมีบทบาทในสังคมภายนอกมากขึ้น แต่อาชีพที่ห้ามควรสอดคล้องกับบทบาทดั้งเดิมของบุตรหญิงคือการอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูบุตร ดังนั้นอาชีพครูซึ่งมีหน้าที่ในการอบรมเด็กใหญ่จกระเบียบสังคมจึงเป็นอาชีพที่เป็นที่นิยมมากที่สุด เหตุผลอีกประการหนึ่งคือเชื่อในเรื่องบุญเรื่องคุณของ ชาวพุทธครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้อบรมสั่งสอนเขาว่านให้เป็นคนดี การทำอาชีพครูเท่ากับเป็นการทำบุญ ความเชื่อดังกล่าวอาจมีผลทำให้กลุ่มพุทธเลือกอาชีพนี้สำหรับบุตรหญิงมากที่สุด นอกจากนี้ ถ้าบุตรหญิงได้ทำการสอนอยู่ในตำบลดของตนเองการทำอาชีพครูก็ไม่ขัดกับอาชีพทำสวน ซึ่งพอมแมทำอยู่เพราะอาจจะมีส่วนช่วยครอบครัวทำสวนในระยะ เวลาปิดเทอมหรือเวลาว่างไคควย

ในกลุ่มคาทอลิกนั้นครั้งต่อครั้งของผู้ให้สัมภาษณ์ยังไม่มีความมุ่งหวังที่แน่นอนในด้านการศึกษสำหรับบุตร โดยการตอบว่าให้เรียนสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ และแล้วแต่เด็ก

และกำลังทุน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความไม่แน่ใจในอาชีพเลี้ยงสุกรที่ตนกำลังประกอบอยู่ เพราะอาชีพนี้ถึงแม้จะให้รายได้ดี แต่ก็มีรายจ่ายสูงและความไม่แน่นอนในค่านเสรษฐกิจ ซึ่งค่าใช้จ่ายกำลังถีบตัวสูงขึ้น จึงทำให้กลุ่มคทาอดิกยังไม่มั่นใจในอาชีพที่ตนกำลังทำอยู่ ซึ่งส่งผลสะท้อนไปยังความมุ่งหวังในคานการศึกษาสำหรับบุตรควย

สำหรับทั้งบุตรชายและหญิงกลุ่มคทาอดิกมีแนวโน้มที่จะให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้น กว่าที่พ่อแม่ได้รับ กล่าวคือ การศึกษาระดับตั้งแต่ ม.ศ.3 ขึ้นไป เป็นระดับที่นิยมมากกว่าเพียงแคภาคบังคับ ป.4-ป.7 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นอกจากการศึกษาของบุตรจะดีกว่าระดับก่อนแล้ว โอกาสในการที่บุตรจะมีงานทำที่ดีกว่าพ่อแม่จะเป็นไปได้มาก ซึ่งลักษณะเช่นนี้ก็ไม่แตกต่างจากกลุ่มพุทธ สำหรับบุตรชายกลุ่มคทาอดิกนิยมที่จะให้เรียนถึงชั้นมหาวิทยาลัยมากกว่าระดับอื่น ซึ่งในกลุ่มนี้นิยมให้บุตรชายทำอาชีพแพทยมากที่สุด โดยทั่วไปแล้ว กลุ่มคทาอดิกนิยมอาชีพช่างฝีมือมากที่สุด และอาชีพแพทยรองลงมาและให้เหตุผลว่าอาชีพดังกล่าวเป็นอาชีพที่ให้รายได้ดี ซึ่งอาจจัดว่าเป็นคุณค่าที่สำคัญของกลุ่มคทาอดิกในการเลือกอาชีพสำหรับบุตรชาย การที่กลุ่มคทาอดิกนิยมอาชีพดังกล่าว นอกจากเพราะมีรายได้ดีแล้ว อาชีพทั้งสองยังสามารถประกอบได้เองเป็นอิสระไม่ต้องพึ่งอาชีพทางการ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่แตกต่างออกไปจากกลุ่มพุทธซึ่งมีแนวโน้มไปหาอาชีพรับราชการมากที่สุด

ทางคานบุตรหญิงซึ่งโดยทั่วไปจะได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้นกว่าเพียงแคภาคบังคับ ป.4-ป.7 กล่าวคือ อย่างน้อยตั้งแต่ ม.ศ.3 ขึ้นไปจนถึงมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามบุตรหญิงก็ยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้เรียนสูงมากถึงชั้นมหาวิทยาลัยเหมือนอย่างบุตรชาย ซึ่งก็ไม่แตกต่างจากบุตรหญิงกลุ่มพุทธในคานการประกอบอาชีพบุตรหญิงกลุ่มคทาอดิกก็มีแนวโน้มว่าจะได้รับการสนับสนุนให้รับบทบาทในสังคมภายนอกมากขึ้น โดยจะเห็นได้จากอัตราส่วนร้อยละของผู้ที่จะสนับสนุนให้ไปมีอาชีพ ครู แพทย์ พยาบาล มีอยู่สูงกว่าผู้ที่ต้องการให้บุตรหญิงเลี้ยงสุกร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของพ่อแม่ แต่บุตรหญิงกลุ่มคทาอดิกดูเหมือนว่าจะมีโอกาสน้อยกว่าบุตรหญิงกลุ่มพุทธเล็กน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพแพทย พยาบาล แต่ลักษณะสำคัญที่ไม่แตกต่างจากกลุ่มพุทธก็คืออาชีพครูเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมมากที่สุด แต่เหตุผลที่กลุ่มคทาอดิกยึดถือเห็นว่าเป็นอาชีพที่อยู่ไกลบ้านไม่ต้องหวง เป็นเหตุผลสำคัญ ซึ่ง

ควยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้อาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวยได้รับความนิยมมากรองลงมา จากครู จากลักษณะอันนี้คือความต้องการที่จะให้บุตรหญิงอยู่ใกล้ครัวเรือน และบุตรชาย ทำอาชีพที่เป็นอิสระไม่ต่องพึ่งอาชีพรับราชการ อาจแสดงให้เห็นว่ากลุ่มคาทอลิกมีความพอใจที่จะมีชีวิตเป็นอิสระและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในหมู่พวกเดียวกัน ในสังคมเดียวกัน จึงทำให้เห็นวาระรายได้เป็นสิ่งสำคัญในการประกอบอาชีพ มากกว่าจะหวังความมั่นคงและความสบายในชั้นปลายอย่างในกลุ่มพุทธ

จากการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงระดับความมุ่งหวังทางการศึกษาสำหรับบุตรชายและหญิงในกลุ่มพุทธและคาทอลิก ความมุ่งหวังทางด้านการเลือกอาชีพ เหตุผลที่แต่ละกลุ่มศาสนายึดถือในการกำหนดความมุ่งหวังในด้านทั้งสอง จากแนวโน้มที่ทั้งกลุ่มพุทธและคาทอลิกมีความนิยมที่จะส่งเสริมให้ทั้งบุตรชายและหญิงได้เรียนสูงขึ้นกว่าเพียงแค่มัธยมศึกษา ป.4-ป.7 มาเป็นตั้งแต่ ม.ศ.3 ขึ้นไปจนถึงชั้นมหาวิทยาลัย และจากทัศนคติที่ว่าอย่างน้อยเด็กสมัยปัจจุบันควรมีความรู้ถึงชั้น ม.ศ.3 แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่รัฐบาลจะต้องพิจารณาขยายสถานที่เรียน เพิ่มจำนวนครู งบประมาณสำหรับการศึกษาของเด็กในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ม.ศ.1-ม.ศ.3 เป็นประการแรก การศึกษาในระดับวิทยาลัยเป็นประการต่อมา และการจัดเตรียมอาชีพสำหรับเด็กเหล่านี้เป็นประการสำคัญ

ปัจจุบันเรากำลังเผชิญปัญหาเด็กไม่มีที่เรียนในเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งทางรัฐบาลกำลังจะแก้ปัญหาโดยการเพิ่มการเรียนเป็นสองผลัด ผู้เขียนเห็นวาระระบบการเรียนดังกล่าวจะเป็นประโยชน์เฉพาะเด็กที่อยู่ในเมือง ซึ่งการคมนาคมสะดวกเท่านั้น เด็กในชนบทจะไม่ได้รับประโยชน์ดังกล่าวอย่างเต็มที่ การแก้ปัญหานี้ก็คือการเพิ่มโรงเรียนในชนบท ประการแรกอาจทำได้โดยการขยายชั้นเรียนของโรงเรียนในชุมชนที่เดิมมีเปิดอยู่เพียงแค่มัธยมศึกษา ป.4-ป.7 ให้เปิดสอนถึง ม.ศ.3 จากการวิจัยเรื่องนี้พบว่าในชุมชนพุทธ เด็กชาวสวนที่ต้องการเรียนสูงขึ้นกว่าภาคบังคับจะต้องออกไปเรียนนอกตำบลนอกจังหวัด บางก็เข้าเรียนในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นความลำบากมาก โดยเฉพาะผู้ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในฝั่งคลองที่ลึกเข้าไป ดังนั้นการขาดสถานศึกษาในระดับสูงกว่าภาคบังคับจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ขัดขวางความมุ่งหวังที่จะสนับสนุนให้บุตรเรียนสูงขึ้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบุตรหญิงความเป็นห่วงสวัสดิภาพเป็นปัจจัยที่ขัดขวาง

การสนับสนุนการศึกษาของบุตรหญิงอย่างหนึ่ง ขอเท็จจริงเรื่องนี้ผู้เขียนได้จากการสนทนากับชาวสวนบางคน พบว่าการที่โรงเรียนในตำบลเปิดสอนเพียงแค่อักษรบังคับทำให้ต้องการนำบุตรออกจากการศึกษาเมื่อบุตรสำเร็จชั้นสูงสุดของโรงเรียน

จากการที่ความนิยมจะใหญ่โตโรงเรียนสูงขึ้นทั้งในกลุ่มพุทธและคาทอลิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุตรชายจะได้รับการสนับสนุนให้เรียนถึงชั้นมหาวิทยาลัยมากกว่าระดับอื่น แสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวที่จะไขว่คว้าการศึกษาเป็นมันโคไปสู่อารมณ์อาชีพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และจากคำตอบที่ว่าที่ต้องการให้บุตรเรียนสูงขึ้น เพราะต้องการให้มีความรู้ไปทำงานทำเลี้ยงตัวได้ แสดงให้เห็นว่าทั้งกลุ่มพุทธและคาทอลิกนิยมที่จะให้บุตรได้มีอาชีพอื่นที่ดีกว่าอาชีพทำสวนหรือเลี้ยงหมู จากแนวความคิดเดิมที่เราเคยมีอยู่ว่าการศึกษาระดับสูงเป็นสาเหตุที่ดึงบุคคลออกไปจากวงการเกษตร เพราะเท่าที่ปรากฏมา บุคคลที่มาจากครอบครัวเกษตรกรมักจะไม่หันมาทำการเกษตร เมื่อได้เรียนสูงขึ้น แต่จากการศึกษาเรื่องนี้ทำให้เห็นว่าพ่อแม่ก็มีส่วนในการที่จะส่งเสริมให้บุตรออกจากวงการเกษตรเพราะเห็นว่าการศึกษาระดับสูงจะทำให้บุตรได้ทำอาชีพที่มีความมั่นคง รายได้สม่ำเสมอ สบายในบั้นปลายซึ่งเป็นความมุ่งหวังของกลุ่มพุทธ และการมีอาชีพที่ใ้รายได้ดีซึ่งเป็นความหวังของกลุ่มคาทอลิก

การที่ทั้งกลุ่มพุทธและคาทอลิกมีความหวังที่จะให้บุตรทั้งชายและหญิงมีอาชีพอื่นที่ดีกว่าการทำสวน การเลี้ยงหมู ถ้าจะมองอีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าทั้งสองกลุ่มไม่มีใครจะพอใจให้บุตรของตนประกอบอาชีพทั้งสองนัก จริงอยู่ชาวสวนและผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอจากการประกอบอาชีพ และจำนวนไม่น้อยในกลุ่มคาทอลิกที่มีรายได้สูงมาก แต่ความจริงอันหนึ่งที่มีอาชีพดังกล่าวไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ก็คืออาชีพทั้งสองเป็นงานหนักที่ต้องทำอยู่ทุกวันไม่มีวันหยุด การต้องพึ่งธรรมชาติ ปัญหาโรคพืช เป็นความกังวลใจของชาวสวน เช่นเดียวกับที่ผู้เลี้ยงหมูต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องราคาอาหารสัตว์ที่ถีบตัวสูงขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับการที่ทั้งสองอาชีพต้องพึ่งพาค่าคนกลาง ทำให้ผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าวรู้สึกขาดอิสระไปส่วนหนึ่ง เพราะตนไม่มีความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าและการตลาด ความจำเป็นที่จะต้องรับขายพืชผล ซึ่งไม่สามารถจะรอการเนาเสียได้ ทำให้ผู้เลี้ยงหมูทั้งสองต้องอยู่ในสภาพจำยอมจากความเป็นไปดังกล่าวนี้ จึงไม่นิยมที่จะให้บุตรต้องทำอาชีพทำสวนเลี้ยงหมู ถ้าหากว่าตนมีความสามารถส่งเสียโคหรือบุตรมีสติปัญญาที่พอ

ที่จะเรียนสูงขึ้นไปได้

ผู้เขียนเห็นว่าหากสามารถแก้ปัญหาของชาวสวนโดยการตัดปัญหาเรื่อง
พ่อค้าคนกลางออกไป การจัดหาตลาดรับซื้อผลผลิตจากสวนให้ชาวสวน สำหรับผู้เลี้ยง
สุกรหากมีการควบคุมราคาอาหารหมูให้คงที่ หรือทำให้ถูกลงก็จะทำให้ผู้เลี้ยงหมูสามารถ
รอดประกอบอาชีพนี้ด้วยความมั่นใจยิ่งขึ้น อันที่จริงแล้วการประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับเครื่อง
อุปโภคอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพที่ดี น่าจะเป็นอาชีพที่มั่นคง และน่าดึงดูดใจให้
คนมีอาชีพเหล่านี้เป็นหลัก โดยเฉพาะผู้ที่มีความชำนาญ ประสบการณ์อยู่แล้ว และประ
เทศไทยซึ่งเหมาะที่สุดกับการเกษตรมากกว่าอุตสาหกรรมทั้งในคานานุมิตศาสตร์ และนิสสัยคน
ไทย จึงควรที่จะพัฒนาอาชีพดังกล่าวให้เป็นอาชีพหลักที่มั่นคงที่สุดของประเทศ ทำให้ผู้
ประกอบอาชีพดังกล่าวมีความหวัง มีความมั่นใจในผลผลิตที่ราคาจะไม่ตกต่ำ ไม่ขาดทุน
และไม่รู้สึกวาทนถูกทอดทิ้ง ก็อาจจะทำให้ผู้มีอาชีพนี้เกิดความพึงพอใจ และอาจทำให้บุคคล
ในครอบครัวไม่อยากจะออกจากวงการ เกษตรแต่กลับจะนำความรู้และสติปัญญาอันได้รับการ
ชี้แจงได้จากสถาบันการศึกษามาใช้ให้เป็นประโยชน์กับการประกอบอาชีพ และรัฐบาลก็
ไม่ต้องเผชิญปัญหาการจัดสรรอาชีพให้กับผู้ที่สำเร็จออกมาจนเกินความต้องการของตลาด
แรงงานอย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบัน ผู้เขียนเห็นว่าควรเปิดให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบัน
การศึกษาต่าง ๆ แต่ไม่มีงานที่เหมาะสมกับความรู้ทำ ย่อมไม่สามารถทำให้เกิดการเขยิบ
ฐานะทางสังคมได้

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ทำให้เกิดการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไปได้อีกหลายหัวข้อ เช่น
อาจทำการวิจัยเรื่องเดียวกันโดยศึกษากลุ่มพุทธกับกลุ่มคาทอลิกในเขตเมืองหรืออาจศึกษา
เปรียบเทียบศาสนานอื่น เช่นอิสลาม/โปรเตสแตนต์ หรืออาจศึกษาเปรียบเทียบความมั่ง
หวังในด้านทั้งสองในกลุ่มคนหลายอาชีพ หรือหลายเชื้อชาติ

นอกจากนั้นอาจทำการศึกษาเพิ่มเติมคือแทนที่จะศึกษาความมั่งหวังสำหรับเด็กที่
กำลังเรียนอยู่เท่านั้น อาจศึกษาสมาชิกในครอบครัวที่สำเร็จการศึกษาแล้วว่าสำเร็จชั้น
ใดบ้างและกำลังประกอบอาชีพอะไร เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มศาสนาต่าง ๆ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ
หรือกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ โดยเลือกศึกษาในเขตเมือง หรือเขตชนบท เปรียบเทียบกัน

นอกจากนี้ยังอาจศึกษาถึงเรื่องครอบครัวพุทธ ครอบครัวคาทอลิกในประเทศไทย โดยพิจารณาในด้านต่าง ๆ เช่น ความเชื่อ คุณค่าที่สำคัญต่าง ๆ การศึกษา การประกอบอาชีพ การสมรส และอื่น ๆ

ผู้เขียนได้พยายามที่จะให้การเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้สมบูรณ์ที่สุด แต่พบว่ายังมีความบกพร่องอยู่หลายประการ เป็นคนวางยั้งขาดความลึกซึ้งในด้านการอธิบายคุณค่า บางด้านที่แตกต่างกันของกลุ่มพุทธและคาทอลิก ทั้งนี้เนื่องจากเวลาอันจำกัดในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้เขียนตระหนักดีว่า การศึกษาวิจัยในเรื่องคุณค่านี้ต้องใช้เวลามากในการศึกษาไม่ใช่เพียงการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพียงอย่างเดียว สิ่งที่เป็นที่ยังคือการเข้าไปมีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันในชุมชนนั้น ๆ และทำการสังเกตชีวิตความเป็นอยู่อย่างความรู้สึกนึกคิดของคนในชุมชน นอกจากนี้ การศึกษาถึงลัทธิคำสอน ความเชื่อทางศาสนา ประวัติศาสตร์ของบุคคลในชุมชน โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ของนิกายคาทอลิกในประเทศไทย จะช่วยให้ความเข้าใจในเรื่องคุณค่าสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่ผู้เขียนก็ได้พยายามที่สุดที่จะให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีประโยชน์ในทางวิชาการ และหวังว่า วิทยานิพนธ์นี้คงจะเป็นแนวทางในทางการศึกษาต่อแก่ผู้ที่สนใจใฝ่ใญ่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย